КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Архітектурний факультет

Кафедра архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Куцевич В.В. «

»_____2025р.

Пояснювальна записка

До АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

на тему:

Будинок для літніх людей постраждалих внаслідок війни

Виконав: студент **IV** курсу, групи АРХ21-2А

Ковальчук І.О.

Галузь знань: 19 - «Архітектура та будівництво»

Спеціальність: 191 - «Архітектура та містобудування»

Керівник: доц. Король В.П., вик.Селиванов

О.І., доц. Кащенко Т.О.

Київ 2025

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Факультет: **Архітектурний** Кафедра **Архітектурного проєктування цивільних будівель і споруд**
Освітньо-професійний рівень: **бакалавр**
Галузь знань: 19 – «Архітектура та будівництво»
Спеціальність: 191 – «Архітектура та містобудування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри____Куцевич В.В.____
“____” _____2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА АТЕСТАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТА

ЗАВДАННЯ

НА ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ

бакалавра архітектури

_____Ковальчук Ірина Олегівна_____
(прізвище, ім’я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи: Будинок для літніх людей, що постраждали внаслідок війни в м.Ірпінь затверджена наказом ректора КНУБА № ____ від «___» _____ 2025 р.

2. Керівник роботи: Король В.П., *професор (прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)*

3. Строк подання здобувачем роботи до захисту …….
4. Зміст пояснювальної записки

1. Завдання на проєктування;
2. Аналіз вітчизняного та світового досвіду;
3. Містобудівне обґрунтування;
4. Архітектурно-планувальне рішення;
5. Дизайн інтер’єру;
6. Конструктивне рішення;
7. Інженерне обладнання;
8. Охорона праці та навколишнього середовища;
9. Література;

5. Перелік матеріалів проєкту

№ Розділу	**Найменування розділів проєкту**	**Об’єм пояснювальної записки (аркушів А4)**	**Об’єм креслень (аркушів)**
1	Завдання на проєктування	4	6 А1
2	Кафедральний перегляд 1	6	
3	Оцінка ескізу	4	
4	Кафедральний перегляд 2	5	
5	Кафедральний перегляд 3	4	
6	Кафедральний перегляд 4	1	
7	Рецензування проєкту	1	
8	Допуск до захисту	2	
9	Захист проєкту	29	

6. Дата видачі завдання

_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів проєкту	Термін виконання	Примітка
1	Оцінка клаузури		
2	Кафедральний перегляд 1		
3	Оцінка ескізу		
4	Кафедральний перегляд 2		
5	Кафедральний перегляд 3		
6	Кафедральний перегляд 4		
7	Рецензування проєкту		
8	Допуск до захисту		
9	Захист проєкту		

Студентка Ковальчук І. О_____

Керівник проєкту проф. Король В.П._____

ЗМІСТ

Завдання на проєктування…..... 6

1. Вступ. Актуальність обраної теми.....9-11

1.1 Основна мета. Ідея. Актуальність проєкту.....10-11

2. Аналіз світового досвіту 11-13

3. Містобудівне обґрунтування 13-18

3.1 Розташування та опис ділянки забудови 14-15

3.2 Містобудівна ситуація 15-16

3.3 Функціональне зонування території 14-18

4. Архітектурно-планувальне рішення 18

4.1 Просторова композиція.....19-20

4.2 Функціональне зонування.....20

4.3 Комунікації та ергономіка.....20-22

4.1 Безбар'єрність.....22

5.Екстер'єрні рішення.....23-25

5.1 Об'ємно-просторова структура..... 23

5.2 Матеріали та оздоблення..... 24-25

6. Дизайн інтер'єру 24-29

7.Конструктивні рішення..... 29-31

8. Інженерне обладнання..... 31-32

9.Охорона праці та навколишнього середовища..... 32-33

10.Список використаних джерел 34-35

ЗАВДАННЯ НА ПРОЄКТУВАННЯ

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні кафедри

_____

зав. каф., д. арх.,

Куцевич В.В.

Студентка Ковальчук І.О.

Група АРХ-21-2А

Керівники Король В.П.; Кащенко Т.О.; Селиванов І.О.

Тема дипломної роботи: Будинок для літніх людей в м.Ірпінь

1. Вихідні матеріали (проєктні та інші, що мають бути використані);

2 Ситуаційний план (рис 2.1.);

3. Містобудівна ситуація (рис 2.2.);

4. Генеральний план ділянки (рис. 2.3.);

5. Фотофіксація ділянки (рис. 2.4.);

6. Плани плверхів (рис 4.1; 4.2.; 4.3.);

7.Фасади (рис 5.1.);

8. Візуалізація інтер'єру (рис.5.2);

5. Склад та площі приміщень функціональних груп:

№	Найменування приміщень	Площа (м²)	Кількість
1 Поверх			
1	Житлова кімната на 1 особу	29,37	8
2	Житлова кімната на 2 особи	36,37	16
3	Місце зустрічей та дозвілля	58,17	2
4	Вестибюль	383,63	1
5	Атріум	286,20	1
6	Їдальня	245,71	1
7	Кухня	269,15	1
8	Кімната для робітників кухні	36,67	1
9	Санвузли та душеві для робітників кухні	16,34	1
10	Вхід до харчового блоку для робітників кухні	32,83	1
11	Спортивна зала для фітнесу	224,23	1
12	Спортивна зала для аеробіки	148,64	1
13	Спортивна зала для йоги та відновлення	101,03	1
14	Чоловіча роздягальня сумісно з санвузлом та душовими	51,51	1
15	Чоловіча роздягальня сумісно з санвузлом та душовими	49,91	1
16	Комора для інвентаря	16,73	1
17	Тренерська	11,16	1
18	Вхід-вестибюль до публічного блоку	44,55	1
19	Багатофункціональне приміщення для публічних зборів	179,14	
20	Білизняна	57,66	1
21	Кабінет адміністрації	54,97	1
22	Весибюль-хол житлового блоку	200,74	1
23	Санвузли	22,02	1
24	Багатофункціональна кімната	59,30	1
2 Поверх			
1	Житлова кімната на 2 особи	37,00	8
2	Житлова кімната на 1 особу	30,16	16

25	Кінозала	190,12	1
26	Кіноапаратна	55,49	1
27	Рекреаційна зона	323,58	1
28	Гурток	188,225	1
29	Бібліотека	225,88	1
30	Медична кімната	42,38	1
31	Процедурна	42,55	1
32	Стоматологічний кабінет	33,28	1
33	Фізіотерапевтичний кабінет	51,44	1
34	Кабінет психолога	29,75	1
35	Санвузли медичного блоку	28,92	1
36	Господарчий склад	6,97	1
37	Технічна комора	10,22	1
38	Санвузли	22,26	1
39	Кабінет соціальної допомоги	49,65	1
40	Приміщення персоналу	28,04	1
41	Кімната арт-терапії	59,30	1
42	Кімната духовних практик	24,72	1
43	Господарче приміщення	26,36	1
44	Тераса	138,60	1
45	Балкон-тераса	98,87	1
3 Поверх			
1	Житлова кімната на 2 особи	37,00	8
2	Житлова кімната на 1 особу	30,16	16
46	Кімната-свят/вшанування	79,25	1
47	Зал для настільних ігор	59,30	1
48	Багатоіункціональний простір	46, 08	1
49	Експлуатована покрівля з зонами відпочинку	2101,99	
	ВСЬОГО	**8788,11**	

6. Склад проєктних матеріалів:

− Креслення та масштаби їх розробки;
− Містобудівна ситуація;
− Ситуаційний план М 1:5000;
− Генеральний план М 1:500; 7
− Плани поверхів М 1:200, М 1:500;
− Фасади М 1:100; −
Повздовжній розріз М 1:100:
− Перспективне зображення будівлі;
− Додатковий ракурс; −
Інтер’єр приміщення; −
Пояснювальна записка.

Рис. 1.1. Ситуаційний план

Вступ

Україна переживає один із найважчих періодів своєї історії.
Повномасштабна війна спричинила не лише фізичні руйнування міст і

селищ, а й гуманітарну кризу, внаслідок якої значна кількість людей втратила свої домівки, родичів, стабільність і відчуття безпеки. Особливо вразливою в цих умовах виявилась категорія людей літнього віку, які мають обмежену мобільність і потребують додаткового соціального захисту.

Місто Ірпінь, яке стало одним із символів боротьби, стійкості та відродження, є логічним і важливим місцем для реалізації об'єкта з глибоким соціальним навантаженням — будинку для літніх людей, що постраждали внаслідок війни.

Проєкт має на меті створити архітектурний простір, що забезпечує гідні умови проживання для людей похилого віку. Він включає не лише житлові приміщення, а й зони соціальної активності, відпочинку, медичного обслуговування, а також простори для взаємодії з громадою. У розробці враховано фізіологічні особливості та потреби майбутніх мешканців — передбачено безбар’єрне середовище, ясну просторову логіку, природне освітлення та можливість усамітнення або соціалізації за вибором.

Основна ідея полягає у створенні простору, який не тільки відповідає функціональним вимогам, але й сприяє психоемоційному відновленню, відчуттю стабільності та поверненню гідності. Архітектура стає інструментом турботи, а не лише формою.

Цей дипломний проєкт розглядає архітектуру як гуманістичну практику, здатну змінювати життя людей на краще навіть у найтемніші періоди.

1. Основна ідея, мета та актуальність проєкту

Проєкт будинку для літніх людей, що постраждали внаслідок війни, є відповіддю на одну з найбільш болючих соціальних проблем сучасної України — втрату житла, підтримки та соціального зв’язку серед людей поважного віку. У багатьох випадках літні люди залишаються наодинці з викликами, які поглиблюються внаслідок воєнних подій. Метою проєкту є створення середовища, що компенсує втрати, надає відчуття дому та підтримує гідність людини на кожному етапі старіння.

Основна ідея полягає у формуванні архітектурного простору, який виконує не лише житлову, а й терапевтичну, інтеграційну та комунікативну функцію. Запроєктована будівля має поєднувати приватну зону проживання з громадськими просторами — кімнатами для дозвілля, бібліотекою, майстернями, медичним блоком та залами для спілкування. Особливу роль відіграє публічна зона з виставковим простором — місце, де мешканці можуть ділитися власним досвідом, творчістю, історією.

Проєкт орієнтований на створення **безбар'єрного середовища**, яке враховує особливості віку: мінімальні перепади рівнів, зручна навігація, природне освітлення, інтуїтивне планування, можливість швидкого доступу до допомоги. Важливим є також контакт із природою — передбачено облаштовані сади, алеї для прогулянок та відпочинку на свіжому повітрі.

Місцем реалізації обрано місто Ірпінь, яке зазнало значних руйнувань, але водночас демонструє високий рівень відновлення. Розміщення об'єкта в такому середовищі символізує не лише фізичну відбудову, а й моральну реабілітацію суспільства. Це — простір, де архітектура служить інструментом зцілення, підтримки і відновлення довіри до майбутнього.

Актуальність проєкту зумовлена реальними потребами держави та суспільства у створенні системних рішень для підтримки людей, які постраждали від війни. Подібні об'єкти повинні стати частиною нової інфраструктури повоєнної України — чутливої, турботливої, функціональної та інклюзивної.

2.Аналіз світового досвіду

1. Lyngdal Healthcare Centre

(Норвегія, 2020, архітектори: 3RW Arkitekter, NORD Architects)

Скандинавський приклад архітектури турботи, що поєднує функції тривалого й короткострокового перебування, денного догляду та громадських просторів. Комплекс організовано навколо світлого атріуму з п'ятьма радіальними крилами. Житлові блоки доповнено кафе, пральнею, перукарнею, що сприяє соціалізації мешканців. Простір

інклюзивний, з безбар’єрним доступом, зручною навігацією, теплою кольоровою палітрою та використанням природних матеріалів.

2. Healthcare Centre, Örebro

Еребру, Швеція (2020), White Arkitekter

Медичний центр у місті Еребру демонструє скандинавський підхід до архітектури без бар'єрів. Будівлю спроєктовано з урахуванням потреб людей літнього віку та пацієнтів із тривалими хронічними станами. Планування забезпечує **зрозумілу логістику**, розмежування маршрутів для персоналу й відвідувачів, а також тишу та приватність для мешканців. Великі панорамні вікна та світлові колодязі наповнюють простори **природним освітленням**, що знижує стрес і полегшує орієнтацію. Основу інтер'єрної концепції становлять **м'яка колористика**, **дерево**, **акустичні панелі**, а також **гнучкі простори** для терапії, відпочинку й неформального спілкування. Проєкт також відповідає стандартам енергоефективності та сталого будівництва.

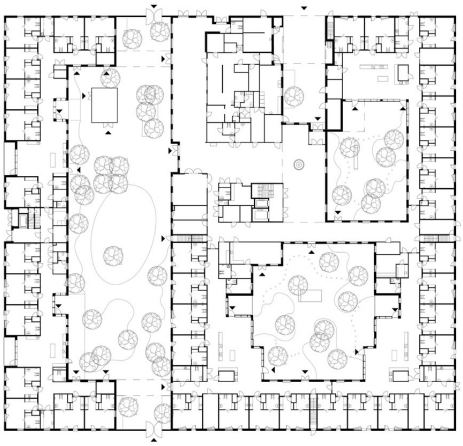

3. Asylum Home for the Elderly

Грац, Австрія (2010), Dietger Wissounig Architekten

Будинок для літніх людей, розташований на схилі, органічно інтегрується в ландшафт. Архітектура спрямована на забезпечення **контрольованої автономії** мешканців — кожен житловий блок має прямий вихід у сад або на терасу. Просторове планування мінімізує стрес завдяки коротким маршрутам, великій кількості природного світла та тактильним матеріалам. В інтер'єрах переважають **спокійні кольори, натуральні поверхні, меблі з високою ергономікою**. Будівля створює середовище, де **домінує не інституція, а людина**.

2. Містобудівне обґрунтування

2.1. Розташування та опис ділянки забудови

Ділянка, на якій передбачається реалізація проєкту будинку для літніх людей, що постраждали внаслідок війни, розташована в місті Ірпінь Київської області. Територіально вона знаходиться у південній частині міста — на межі між житловими кварталами та зеленою парковорекреаційною зоною. Такий вибір місця не є випадковим: поєднання природного середовища та близькості до міської інфраструктури створює сприятливі умови для комфортного та активного життя людей поважного віку.

Ділянка має прямокутну форму, відносно рівний рельєф та площу близько 0,8 га. За функціональним призначенням вона класифікується як “землі житлової та громадської забудови” з кодом цільового використання 02.01 — “для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка)”. Такий статус дозволяє в межах чинного законодавства реалізувати соціальний об’єкт із переважно житловою функцією.

У безпосередній близькості до ділянки знаходяться квартали малоповерхової та багатоповерхової житлової забудови, що створює передумови для інтеграції об’єкта у вже сформовану міську структуру. Водночас із південної та західної сторін ділянка межує з лісопарковою

зоною, яка є частиною зеленого каркаса Ірпеня, що забезпечує природне середовище, чисте повітря та місце для прогулянок.

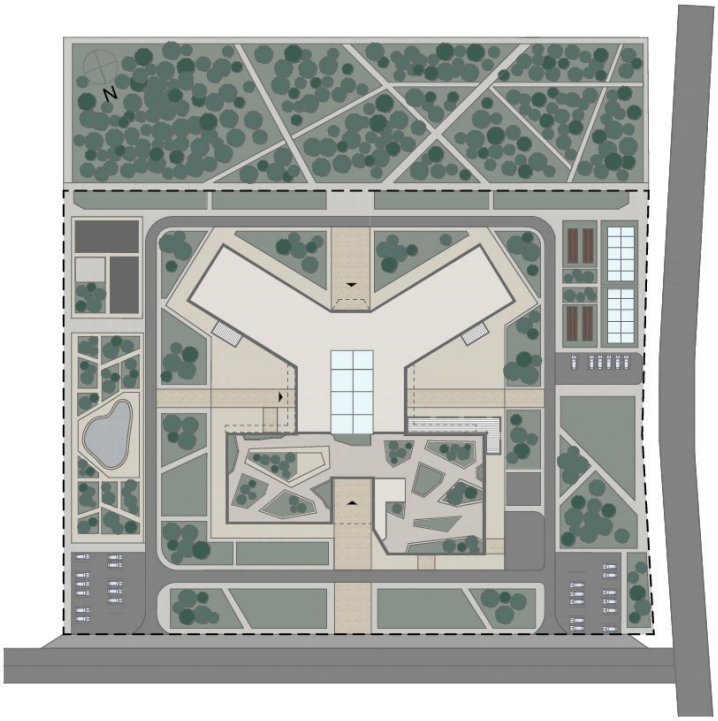

Рис. 1.3 Генеральний план ділянки

2.2. Характеристика території та містобудівного контексту

Обрана ділянка має сприятливе функціональне положення у структурі міста. Вона розміщена на стику урбанізованої та природної зони, що дозволяє сформувати балансову архітектурну композицію — з одного боку забезпечити доступність до сервісів та транспортної мережі, а з іншого — спокій, тишу та рекреаційний потенціал.

На півночі від об’єкта — житлові масиви з розвиненою інфраструктурою: магазини, аптеки, медичні заклади, зупинки громадського транспорту. З півдня — пішохідні маршрути, алеї та зелені насадження, що природно ізолюють ділянку від шуму і створюють сприятливий мікроклімат. Такий просторовий баланс є особливо важливим для проєктування будівлі з підвищеними вимогами до тиші, безбар’єрності, психологічного комфорту.

Важливою перевагою є зручне пішохідне та транспортне сполучення. Ділянка розташована поруч з основною міською магістраллю — вулицею Слов’янською, що дає змогу забезпечити як під'їзд екстрених служб, так і доступність для відвідувачів.

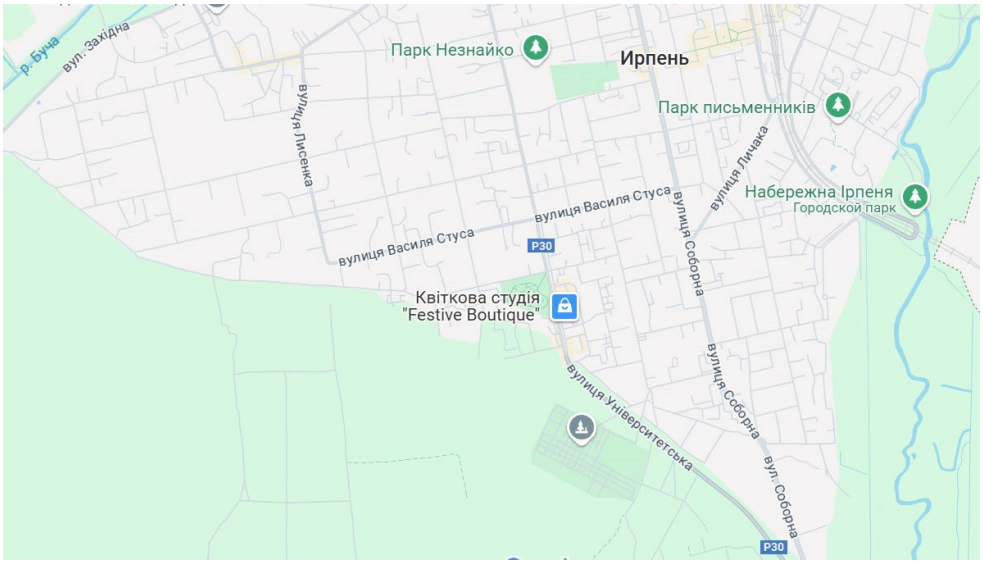

Рис. 1.2 Містобудівна ситуація

2.3. Містобудівні передумови вибору ділянки

При виборі ділянки враховувались такі фактори:

- **Зелений контекст**, що позитивно впливає на ментальне здоров’я мешканців;
- **Наявність транспортної інфраструктури**, зокрема автобусного сполучення; • **Відсутність інтенсивного промислового чи шумового впливу в межах ділянки**;
- **Потенціал для соціальної інтеграції об’єкта у тканину міста** — можливість організації публічного простору, відкритого для громади;
- **Доступ до інженерних мереж** — водопостачання, електроенергії, каналізації.

Таким чином, вибрана ділянка відповідає всім критеріям для реалізації соціального житла з функціями психоемоційної підтримки, безпечного проживання та активного старіння. Її положення дозволяє органічно

інтегрувати проєкт у міське середовище та створити цінність як для мешканців будинку, так і для громади Ірпеня загалом.

Рис. 2.4. Фотофіксація ділянки

3.3 Функціональне зонування території

Функціональне зонування території здійснено з урахуванням вимог ДБН, потреб мешканців похилого віку, а також особливостей соціальної адаптації людей, які постраждали внаслідок військових дій. Територія поділена на окремі зони з урахуванням логіки переміщення, доступності, приватності та безпеки.

1. Житлова зона

Основну частину ділянки займає будівля стаціонарного типу трьох поверхів, у якій розміщено житлові кімнати, адміністративні приміщення, медичний блок, кімнати для відпочинку та соціальної взаємодії. Орієнтація будівлі на ділянці дозволяє забезпечити достатнє інсоляційне освітлення всіх житлових приміщень, а також прямий доступ до прогулянкових зон.

2. Прогулянково-відпочинкова зона

Розташована з південного та західного боку від будівлі. Складається з алей, лав, тіньових навісів, озеленених майданчиків і тихих куточків для відпочинку. У зоні передбачено **доступні маршрути для людей з інвалідністю** (безбар'єрні доріжки, зручні покриття для візків і ходунків). Озеленення включає низькорослі дерева, кущі, квітники та газони.

3. Господарська зона

Господарський блок відокремлений від житлової частини та включає технічні споруди, місця для тимчасового зберігання побутових відходів, господарський в'їзд. Зона ізольована візуально і функціонально, з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та пожежної безпеки.

4. Зона паркування

На території передбачено місця для тимчасового паркування автотранспорту персоналу, карет швидкої допомоги, відвідувачів, а також одне–два спеціалізовані місця для людей з інвалідністю. Паркування розміщено поруч із в'їздом на ділянку для уникнення конфліктів із пішохідним рухом мешканців.

5. Озеленена буферна зона

Між територією комплексу та межами суміжної забудови передбачено буферне озеленення — живоплоти, дерева та декоративні насадження. Ця зона виконує функцію **шумо- та візуального захисту**, створюючи затишну атмосферу для проживання.

№ п/	Пок	Один вим	Значення
1	Площа ділянки	м²	10 452.19
2	Площа забудови	м²	
3	Поверховість будівлі	поверхи	4 575.14
4	Загальна площа будівлі	м²	
5	Щільність забудови (пл ділянки)	%	3
6	Кількість мешканців	осіб	13 725.42
7	Питома площа на одног кількість)	м²/особа	43.77
			144
			95.45

---

4. Архітектурно-планувальні рішення

Проєкт будинку для літніх людей базується на принципах гуманної, доступної та просторово логічної архітектури. Форма та планувальна структура будівлі підпорядковані як функціональним, так і психологічним потребам користувачів. Особлива увага приділена орієнтації, освітленню, безпеці та легкості орієнтації у просторі.

4.1. Просторова композиція

Будівля має **Y-подібну структуру**, де **житлова частина винесена у верхню частину плану**, тобто орієнтована **на південний схід**. Така орієнтація дозволяє забезпечити **оптимальні умови інсоляції** в житлових приміщеннях, що особливо важливо для емоційного й фізичного добробуту людей поважного віку. Вранці та до обіду кімнати

отримують м’яке сонячне світло, що позитивно впливає на психоемоційний стан мешканців і зменшує залежність від штучного освітлення.

Нижня частина плану (тобто північний захід) відведена під функціональні, соціальні та адміністративні блоки: тут розміщуються вестибюль, спортзал, медичні приміщення, кухня, їдальня, кімнати дозвілля та адміністрація. Такий поділ дозволяє **розділити приватний та громадський простір**, одночасно забезпечивши логістичну ефективність і тишу у житловій частині.

У самому центрі будівлі — **атріум**, який є основним просторовим і візуальним ядром. Через нього здійснюється зв’язок між блоками та організується загальне освітлення центральної зони.

4.2. Функціональне зонування

Простір будівлі поділено на такі функціональні зони:

- **Житлова зона** (верхня частина плану, південний схід) — одномісні та двомісні кімнати з індивідуальними санвузлами, обладнані з урахуванням вимог доступності. Усі чарунки орієнтовані на південний схід для забезпечення рівномірного природного освітлення в першій половині дня.
- **Соціально-публічний блок** (в нижній частині плану) — зали для гурткової роботи, кімнати спілкування, бібліотека, простір для виставок, мала актова зала.
- **Харчоблок та їдальня** — простора кухня з мийною, комора для продуктів, обідня зала з виходом на терасу. Зона має окремий логістичний доступ і не перетинається з житловими маршрутами.
- **Спортивно-оздоровча зона** — зал ЛФК, гардеробні, душові, приміщення для фізичної терапії та реабілітації.
- **Медичний блок** — процедурний кабінет, кімната огляду, стоматологічний кабінет, кабінет психолога.
- **Адміністративна зона** — кабінети персоналу, бухгалтерія, охорона, технічні кімнати.
- **Сервісні приміщення** — пральня, господарський блок, інженерні вузли.

4.3. Комунікації та ергономіка

Усі функціональні зони з’єднані **системою широких коридорів**, що утворюють **петльову схему** без тупиків, що дозволяє мешканцям вільно переміщуватись без потреби повертатися тим самим маршрутом. У коридорах передбачено місця відпочинку з лавами, поручнями та природним боковим освітленням.

Для зручності орієнтації застосовано **кольорову навігацію**: кожна зона має власне візуальне маркування. Це важливо для людей із віковими когнітивними змінами.

Центральна вісь з атріумом служить **психологічною опорою**, полегшує розпізнавання простору та задає візуальний ритм усій будівлі.

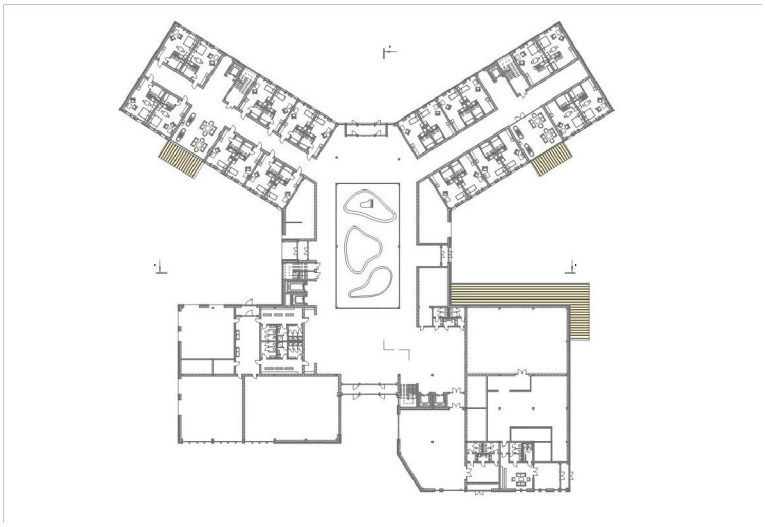

Рис. 4.1. План -1-го поверху

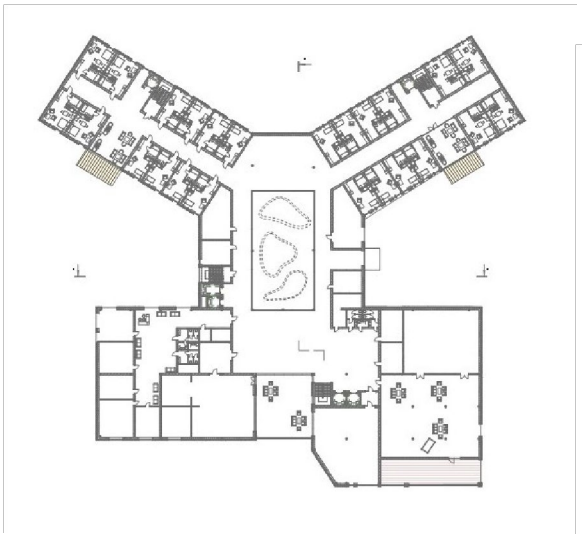

Рис. 4.2. План 2-го поверху

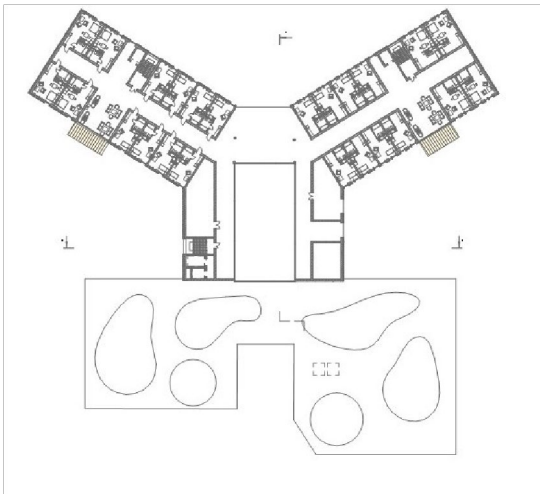

Рис. 4.3. План 3-го поверху

4. Безбар’єрність

Проєкт відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 щодо інклюзивності:

- усі кімнати розраховані на візкову доступність;
- безпорогові переходи та низькі пороги дверей;
- пандуси із безпечним ухилом;
- поручні в коридорах та санвузлах;
- доступні входи до загальних приміщень без необхідності долати сходи;
- окремий ліфт, пристосований для лежачих пацієнтів.

5. Екстер’єрне рішення

Архітектурний образ будівлі формувався на основі функціонального призначення, психологічних потреб користувачів та контексту навколишнього середовища. Ключовим завданням екстер’єрного рішення було досягнення балансу між стриманістю, гідністю та сучасною естетикою — без зайвої декоративності, але з глибокою архітектурною виразністю.

Рис. 5.1 Фасади

5.1. Об’ємно-просторова структура

Будівля має **два надземні поверхи** та **плоский дах**, що відповідає сучасній архітектурній практиці та дозволяє спростити конструктивну схему. Об’ємна композиція базується на принципі **геометричної чіткості** — прямі лінії, логічна симетрія, рівновага між горизонталями та вертикалями. Така форма легко сприймається людьми похилого віку, сприяє почуттю порядку, ясності та впорядкованості.

Основні фасади розкривають внутрішню структуру будівлі — житлові крила, публічний блок, вхідну групу, тераси — зчитуються чітко й послідовно. Архітектура є відкритою і прозорою, що символізує довіру та включення мешканців до громади.

5.2. Матеріали та обробка

У проєкті передбачено **поєднання скла, каменю та металу** як основних оздоблювальних матеріалів:

- **Скло** — у вигляді панорамного скління у громадських приміщеннях (вхідна група, їдальня, кімнати дозвілля), а також як вставки у житлових секціях. Забезпечує візуальний зв’язок із довкіллям, максимальну інсоляцію та легкість сприйняття.
- **Камінь** (натуральний або архітектурний бетон з фактурною поверхнею) — використовується для облицювання цоколя,

акцентних стін, терас. Це додає будівлі відчуття ґрунтовності, стабільності, тривалості.

- **Метал** (фарбований алюміній або оцинкована сталь) — у вигляді навісів, конструктивних елементів фасаду, обрамлення віконних прорізів. Використовується також для вхідних груп та балюстрад.

Така комбінація забезпечує **естетичну стриманість, довговічність і доглядову зручність**, а також дозволяє досягти енергетичного балансу будів

Вхідна група позначена **навісом на металевому каркасі**, контрастним обрамленням та скляними дверима з автоматикою. Поруч — пандус для маломобільних осіб, вхід для персоналу та господарського обслуговування винесено в іншу частину фасаду, що дозволяє розділити потоки.

З боку вулиці фасади мають **стриманий, але виразний вигляд**: чергування світлих і темніших площин, вертикальні та горизонтальні членування, чергування глухих і прозорих фрагментів. З боку внутрішнього двору фасади більш відкриті, теплі та "домашні" — з більшим відсотком скла, навісами, лавками, клумбами.

6. Дизайн інтер'єру

Дизайн інтер'єру будинку для літніх людей сформовано на основі принципів просторової доступності, психологічного комфорту, гідності та тепла. Інтер'єрне середовище покликане створювати атмосферу спокою, безпеки та орієнтованості — без зайвої декоративності, але з глибокою повагою до потреб мешканців.

Проєкт не ставить за мету вражати або домінувати — натомість він прагне **заспокоїти**, **впорядкувати**, **відкривати**, **бути підтримкою**. Це архітектура, яка не нав'язує емоцій, а делікатно супроводжує людину щодня.

Рис. 5.2 Візуалізація інтер’єру

6.1. Основна стилістика

Інтер’єр витримано у стилі **стриманого мінімалізму з теплими елементами скандинавського та натурального напрямів**. У композиційному рішенні переважають **м’які кольори**, **природні матеріали**, **приглушене освітлення**, **відкрита структура простору**. Це дає змогу зберігати в інтер’єрі відчуття “дому”, а не лікарняного або інституційного середовища.

Кольорова палітра включає:

- світлі, спокійні базові тони (бежевий, кремовий, світло-сірий, білий);
- акценти у натуральних кольорах дерева, теракоти, оливкового;
- відсутність різких контрастів — палітра продумана так, щоб не дратувати зір і нервову систему.

6.2. Оздоблення та матеріали

Матеріали інтер’єру підбирались із врахуванням трьох основних критеріїв:

- **довговічність і легкість догляду**; • **тактильна приємність**;
- **відсутність небезпечних елементів** (гострих кутів, слизьких поверхонь, відблисків).

Основні рішення:

- підлоги — **вінілове покриття з антиковзким ефектом**, в деяких зонах — ламінат під дерево;
- стіни — **фарбування матовими гіпоалергенними фарбами** у теплій гамі;
- меблі — **з округленими краями**, з дерева або МДФ у дерев'яному шпону;
- двері — **широкі, легкі у відкритті, з контрастними ручками**;
- освітлення — **дифузне, без прямих світлових потоків**, поєднання стельових світильників, бра, нічників.

6.3. Житлові кімнати

Кожна житлова кімната (одномісна або двомісна) обладнана з урахуванням приватності, зручності та емоційного затишку. У приміщенні передбачено:

- ліжко з електроприводом або ортопедичним матрацом;
- шафа-гардероб, тумбочка, полички;
- стіл біля вікна;
- регульоване освітлення (нічник, бра, центральне світло);
- куток для особистих речей;
- ергономічне планування з вільною зоною для переміщення візка.

- міні-кухня
- санвузол — з поручнями, ванна з протиковзким покриттям.

6.4. Громадські приміщення

Інтер'єри їдальні, залу спілкування, кімнат гурткової роботи, бібліотеки витримані у єдиній стилістиці. Простір відкритий, світлий, але не "стерильний" — тут переважає дерево, тканини, м'яке освітлення.

Ключові риси:

- **м'які меблі** з високою посадкою, зручною для вставання;
- **круглі столи** для обіду та дозвілля;
- **зелені акценти**: вазони, трав'яні панелі, живі рослини;
- **відкриті полиці** з книгами, настільні ігри, виставки робіт мешканців;

- **стильна, але тиха атмосфера** — як у спокійному будинку відпочинку.

6.5. Способи досягнення ергономічної відповідності в інтерєрі

Ергономіка — один із ключових параметрів архітектурного рішення при проєктуванні будинку для літніх людей. Врахування антропометричних, фізіологічних, психофізіологічних і соціальнопсихологічних потреб забезпечує не лише комфорт, а й безпеку, орієнтацію в просторі, зменшення стресу та збереження гідності мешканців.

У проєкті реалізовано наступні підходи до досягнення ергономічної відповідності:

1. Антропометрична відповідність

- **Розміри приміщень** житлових кімнат, коридорів, санвузлів відповідають потребам людей із різними рівнями мобільності, включно з користувачами візків та ходунків.
- **Меблі** обрано з урахуванням середньостатистичних антропометричних параметрів літніх людей — сидіння підвищеної висоти, ліжка з безпечними бортиками, широкі проходи між предметами.
- **Поручні**, **висота розеток і вимикачів**, а також **радіуси повороту в кімнатах і санвузлах** спроєктовано відповідно до норм безбар'єрності.

2. Фізіологічна відповідність

- Усі приміщення мають **природну вентиляцію** або механічне провітрювання з фільтрацією повітря, що забезпечує свіже повітря та підтримує рівень кисню в межах норми.
- Передбачено **комфортні температурні режими** в кожній зоні: житлові кімнати, медичний блок, зони дозвілля — мають окреме регулювання опалення.
- Освітлення підібране з урахуванням **зору літніх людей** — використано джерела з м'яким, рівномірним світлом, без мерехтіння та різких переходів яскравості.

3. Психофізіологічна відповідність

Інтер’єр витримано в **спокійній, природній кольоровій гамі**, що позитивно впливає на нервову систему і не викликає сенсорного перевантаження. Матеріали (дерево, текстиль, матова плитка) мають **приємну на дотик текстуру**, що створює відчуття теплоти та стабільності.**Просторова структура будівлі** має чітку симетрію, що полегшує навігацію, а види з вікон — переважно на зелену зону або внутрішній дворик, що знижує тривожність.

4. Психологічна відповідність

- В інтер’єрі використано **елементи “домашності”**: штори, килимки, книжкові полиці, м’які меблі — усе це дозволяє мешканцям не відчувати себе в установі.
- Кожна кімната має **індивідуальну зону приватності**, можливість облаштувати особистий куточок із фотографіями чи речами.
- Приміщення **зоновано** за типами активності — для відпочинку, спілкування, гурткової роботи, щоб кожен мешканець міг обирати відповідно до настрою.

5. Соціально-психологічна відповідність

- Будівля проєктувалась як **середовище відкритого, але безпечного спілкування** — з невеликими, але частими просторами для зустрічей, на 4–6 осіб, терасами для спільного дозвілля.
- Простори взаємодії (їдальня, гурткова кімната, бібліотека) **не надто великі**, що знижує ефект ізоляції й підвищує рівень комфорту.

Передбачено як **відкриті зони для взаємодії**, так і **куточки усамітнення** — лави у коридорах, альтанки, місця з обмеженим зоровим контактом.

6. Гігієнічна відповідність

- Усі оздоблювальні матеріали — **антибактеріальні, легко миються, з низькою емісією шкідливих речовин**.
- Вологі зони обладнані **системами дезінфекції** та вентиляції, а прибиральні приміщення — ізоляцією та зручним доступом.
- У житлових кімнатах, санвузлах і їдальні забезпечено **регулярне природне провітрювання** або механічну витяжку.

Особливу увагу приділено **організації санвузлів**, як одному з ключових елементів щоденного комфорту. У проєкті передбачено два типи туалетних приміщень:

- **Стандартні кабінки** — просторіші, ніж мінімально допустимі, що дозволяє комфортно користуватись ними навіть у разі тимчасового обмеження мобільності. У всіх — передбачено місце для супровідної особи, крісла або ходунка.
- **Інклюзивні кабінки** — обладнані згідно з вимогами ДБН В.2.240:2018 та міжнародними стандартами доступності (ISO 21542): поворотні зони діаметром 1,5 м, горизонтальні та вертикальні поручні, сантехніка зі зниженою висотою, душі без піддону, опускні сидіння, аварійні кнопки виклику допомоги.

Візуальна та навігаційна ергономіка

Навігація в будівлі реалізована через чітку коридорну логіку, відсутність тупикових зон та візуальну читаємість приміщень. Колористичне та матеріальне зонування дозволяє мешканцям інтуїтивно відчувати, де житлова зона, а де — публічна чи сервісна.

Простір формує “візуальні опори” — тобто знайомі орієнтири, що повторюються: великі вікна, лави, декоративні елементи чи картини на стінах. Завдяки цьому навіть особи з початковими когнітивними порушеннями не губляться у будівлі, а мають відчуття контролю й передбачуваності.

7.КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ

Проєкт передбачає застосування каркасно-стінової конструктивної системи (неповний каркас)**,** що поєднує несучі стіни в житлових і сервісних зонах із каркасними елементами у зонах великих прольотів. Такий підхід дозволяє забезпечити необхідну несучу здатність, гнучкість планування та функціональність внутрішнього простору**.**

-Несучі елементи

- Основу несучої системи формують поздовжні та поперечні стіни, виконані з монолітного або збірного залізобетону.
- У зонах відкритого простору (наприклад, хол, вестибюль, їдальня) застосовано неповний залізобетонний каркас із колонами та ригелями.
- У зоні холу передбачено ребристе перекриття, яке дозволяє перекривати великі прольоти без проміжних опор. Ребра орієнтовані в напрямку основного навантаження, з кроком 600–900 мм та висотою 250–350 мм.

Перекриття

- Над основними приміщеннями використовуються монолітні плити перекриття товщиною 220–250 мм.
- Над холом передбачено ребристе перекриття, що забезпечує високу несучу здатність при збереженні естетичної виразності інтер’єру (можливе часткове відкриття ребер у дизайні стелі).

- Всі перекриття розраховані на нормативне навантаження з урахуванням експлуатації медичних, побутових та адміністративних приміщень.

Фундаменти

Залежно від геологічних умов прийнято **стрічкові або плитні фундаменти** з гідроізоляційним шаром, дренажною системою та утепленням по периметру. Тип фундаменту може бути уточнений на підставі інженерно-геологічних вишукувань.

Зовнішні огороджувальні конструкції

Зовнішні стіни — **тришарові конструкції** з теплоізоляцією (мінеральна вата 200 мм), вентиляційним зазором і зовнішнім оздобленням (штукатурка, фасадні панелі, дерев'яні декоративні елементи тощо). Таке рішення забезпечує енергоефективність та архітектурну виразність будівлі.

Світлопрозорі елементи

Вікна — **енергозберігаючі склопакети** в ПВХ або алюмінієвому профілі, з можливістю відкривання для провітрювання. Усі дверні прорізи відповідають нормам безбар'єрного середовища (ширина не менше 900 мм).

Покрівля

Плоска експлуатована покрівля, з інверсійним утепленням (екструдований пінополістирол), гідроізоляцією з ПВХ-мембрани та фінішним покриттям із плитки або гравію. Передбачено вихід на покрівлю для обслуговування інженерного обладнання та можливість організації тераси.

Вертикальні комунікації

У будівлі розміщено **два евакуаційні сходові марші** та **два ліфти** — один пасажирський та один для транспортування пацієнтів на ношах. Конструкція сходів — залізобетонна, з протиковзким покриттям, огородженням і природним освітленням сходових кліток.

8.ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ

У будівлі передбачено всі основні інженерні системи, які забезпечують комфортне, безпечне й сучасне проживання літніх людей. Всі системи розроблені з урахуванням того, що тут мешкатимуть люди похилого віку, частина з яких може мати інвалідність.

Опалення

Будинок опалюється за допомогою системи, яка підключена до міської тепломережі. В кожному приміщенні можна регулювати температуру. У деяких місцях (наприклад, у холі, туалетах) є тепла підлога, щоб зробити перебування комфортнішим.

Вентиляція та кондиціонування

Усі приміщення провітрюються за допомогою вентиляції, яка подає свіже повітря й виводить використане. Влітку в холах та службових кімнатах можна користуватись кондиціонерами. У санвузлах передбачено витяжки, які автоматично вмикаються, коли вологість підвищується.

Водопостачання

Будівля підключена до міської системи водопостачання. Є як холодна, так і гаряча вода. Усі туалети, душові та кухонні приміщення обладнані сантехнікою, якою зручно користуватися людям з обмеженою рухливістю (наприклад, широкі двері, спеціальні ручки).

Електрика та освітлення

Уся електрика береться з міської мережі. У будівлі встановлено сучасне енергоощадне освітлення**.** У коридорах і кімнатах передбачено нічне підсвічування**,** щоб мешканцям було зручно й безпечно пересуватись у темну пору доби. Усі вимикачі та розетки розміщені на висоті, зручній навіть для людей у візках.

Додаткові зручності

У кімнатах можна встановити кнопки виклику персоналу, а в коридорах — відеокамери, щоб забезпечити безпеку. Також є доступ до інтернету та телефону. Усі ці елементи допомагають зробити проживання більш комфортним та організованим.

Протипожежна безпека

У будівлі є система пожежної сигналізації, вогнегасники, спеціальні знаки евакуації й освітлення, яке вмикається, якщо раптом зникне світло. Сходові клітки провітрюються, щоб дим не накопичувався в разі пожежі.

9.ОХОРОНА ПРАЦІ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Під час проєктування будинку для літніх людей особлива увага приділяється охороні праці персоналу, безпеці мешканців та мінімальному впливу на природу. Проєкт відповідає чинним нормам і правилам щодо створення безпечного, зручного та екологічного середовища.

Охорона праці

Усі приміщення, де працює персонал (медпрацівники, соціальні працівники, технічний персонал), організовані з урахуванням зручності, ергономіки та безпеки. Передбачено:

- природне та штучне освітлення відповідно до норм;
- вентиляцію та комфортну температуру в робочих зонах; • зручне розміщення меблів, обладнання та мийних пристроїв;
- протиковзкі покриття підлоги.

Передбачено роздільні санітарні вузли для персоналу та мешканців, побутові кімнати для переодягання та місця для зберігання інвентарю.

В усіх технічних приміщеннях та господарській зоні передбачено знаки безпеки, аварійне освітлення та вогнегасники.

Безпека для мешканців

Оскільки в будівлі постійно перебувають люди літнього віку, особливо важливо створити безпечне середовище:

- усі приміщення мають антиковзкі покриття;
- відсутні пороги та бар’єри;
- дверні прорізи достатньо широкі для візків;

- у санвузлах — поручні та зручне обладнання;
- у коридорах — нічне освітлення для безпечного пересування в темну пору доби;
- можлива установка тривожних кнопок виклику персоналу.

Захист навколишнього середовища

Проєктування будівлі проводилось із дотриманням принципів **екологічності**:

- застосовано енергоефективні технології (світлодіодне освітлення, утеплення, вентиляція з рекуперацією);
- передбачено роздільний збір побутових відходів;
- використовуються екологічно безпечні оздоблювальні матеріали без токсичних речовин;
- забезпечено озеленення території**,** створення природного середовища для відпочинку;
- покриття для пішохідних доріжок — водопроникні, що зменшує навантаження на зливову каналізацію.

10. ЛІТЕРАТУРА

3. ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд".
4. ДБН В.2.2-9:2018 "Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я".
5. ДБН Б.2.2-12:2019 "Планування та забудова територій".
6. ДБН В.2.5-67:2013 "Опалення, вентиляція та кондиціювання".
7. ДБН В.2.5-64:2012 "Водопостачання та водовідведення".
8. ДБН В.2.5-56:2014 "Системи протипожежного захисту".
9. ДСТУ-Н Б А.2.2-10:2012 "Настанова з проектування безпечного середовища життєдіяльності".
10. ДБН А.3.2-2:2009 «Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення»
11. ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення. Інженерне обладнання будинків і споруд»
12. ДБН В.2.5-20:2018 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі та споруди. Водопостачання та каналізація»
13. ДБН В.2.5-64:2012 «Зовнішні мережі та споруди. Газопостачання»
14. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги»
15. **Альбом безбар'єрних рішень** / Big City Lab. — Київ, 2021. — [Онлайн ресурс]: https://bcl.com.ua/projects/albom-bezbariernih-rishen
16. **Lyngdal Healthcare Centre** / 3RW Arkitekter + NORD Architects. — ArchDaily, 2023. — [Онлайн ресурс]: https://www.archdaily.com/1001102/lyngdal-healthcare-centre-3rwarkitekter-plus-nord-architects/64642b7929a258017a45a9b7-lyngdalhealthcare-centre-3rw-arkitekter-plus-nord-architectsplan?next_project=no

17. **Peter Rosegger Nursing Home** / Dietger Wissounig Architekten. — ArchDaily, 2014. — [Онлайн ресурс]: https://www.archdaily.com/565058/peter-rosegger-nursing-home-dietgerwissounig-architekten/545c1da9e58ece1e4700004a-portada_oeapaulott_prsggrstr_027-jpg